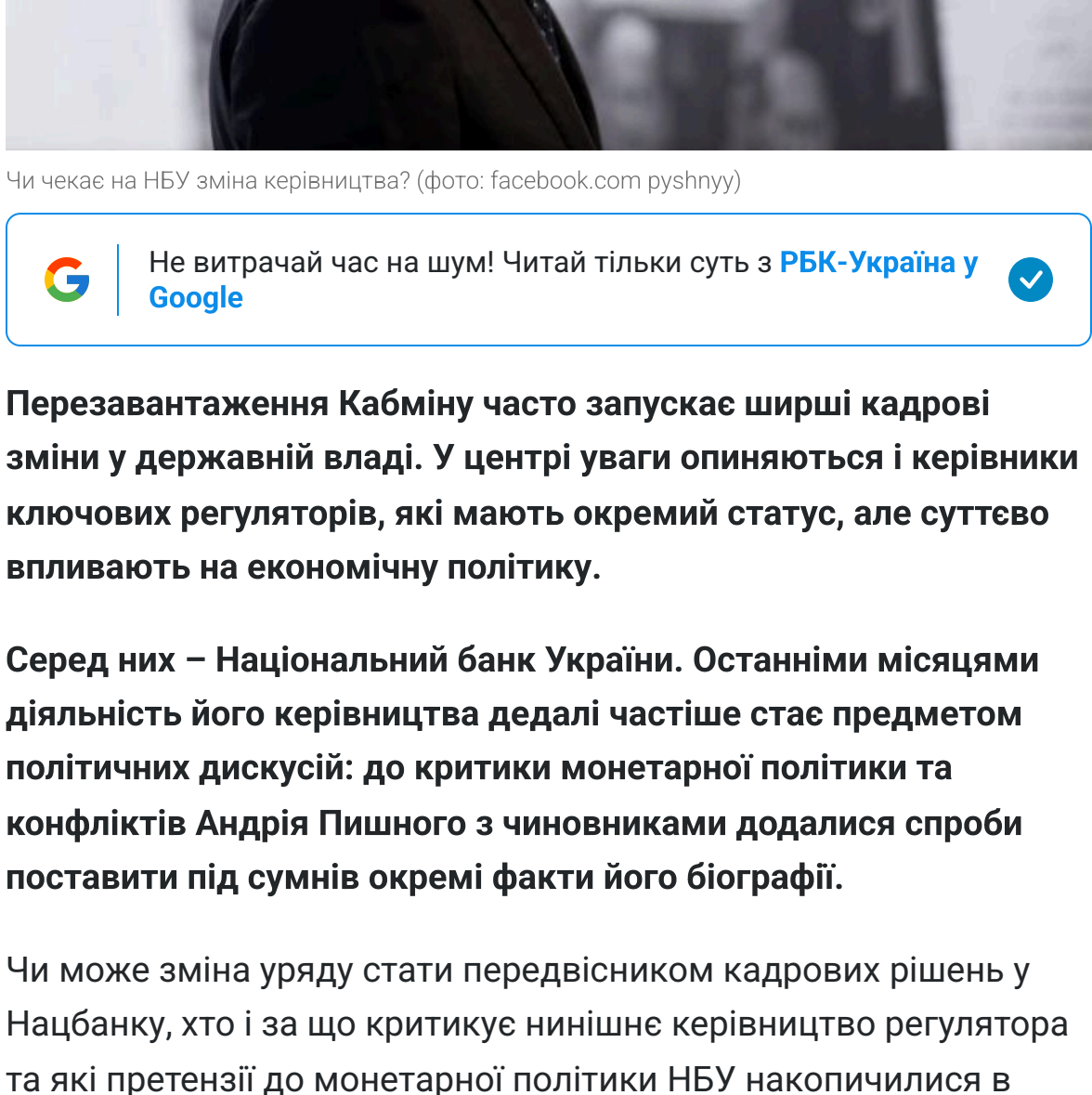

Після перезавантаження Кабміну: чи стане Нацбанк наступною точкою кадрових змін

17.36 28.07.2026 Вт

🕒 9 хв

Чи часом на НБУ зміна керівництва? (фото: facebook.com/rubkru)

🔍 Не витрачай час на шум! Читай тільки суть з РБК-Україна у Google

Ad

НОВИНИ

Захист залізниці, АЗС та критичних підприємств від обстрілів посилять, - Зеленський

Ad

Перезавантаження Кабміну часто запускає ширші кадрові зміни у державній владі. У центрі уваги опиняться і керівники ключових регуляторів, які мають окремий статус, але суттєво впливають на економічну політику.

Серед них – Національний банк України. Останніми місяцями діяльність його керівництва дедалі частіше стає предметом політичних дискусій: до критики монетарної політики та конфліктів Андрія Пишиного з чиновниками додалися спроби поставити під сумнів окремі факти його біографії.

Чи може зміна уряду стати передвісником кадрових рішень у Нацбанку, хто і за що критикує нинішнє керівництво регулятора та які претензії до монетарної політики НБУ накопилися в політичному й експертному середовищі – у нашому матеріалі.

Між "Укрпоштою" та Радою

За роки роботи в НБУ Пишиний дійсно зміг налаштувати проти себе багатьох функціонерів у владі та держсекторі. Чого тільки вартує його публічний конфлікт з CEO "Укрпошти" Ігорем Смілянським, з яким вони потроху переходять до заочних персональних образ у медіа. Причина конфлікту – у бажанні Смілянського отримати ліцензію поштового банку та небажанні НБУ її надавати.

НБУ на чолі з Пишиним займає непохитну позицію: регулятор виступає проти розширення присутності держави у банківському секторі та запевняє, що поштовий оператор не має належної експертизи для управління банківськими ризиками. Ключова ж проблема, на думку НБУ, це незадовільні фінансові показники "Укрпошти".

Своєю чергою Смілянський жорстко критикує Нацбанк, звинувачуючи його у бюрократичному блокуванні та позбавленні базових фінансових послуг мільйонів громадян – насамперед пенсіонерів та жителів прифронтових і сільських територій, де цивільні банки закрили свої відділення.

Ще одна гостра лінія розколу, пов'язана з головою НБУ, пройшла через роботу Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради та питання функціонування вже націоналізованого "Сенс Банку". Епіцентром скандалу стало засідання ТСК 5 травня цього року, де голова фінансового комітету Данило Гетманцев висунув на адресу НБУ та особисто Андрія Пишиного надзвичайно жорсткі звинувачення.

Гетманцев заявив про можливе існування в націоналізованому "Сенс Банку" організованого злочинного угруповання для проведення нелегальних платежів грального бізнесу та операцій через криптовалютні міксері. За даними ТСК, через "Сенс Банк" проходить близько 90% усіх міскодінгових та "гральних" транзакцій країни.

Депутат звинуватив НБУ в тому, що регулятор негласно заборонив іншим банкам обслуговувати гральну сферу, фактично змусивши казино працювати через єдиний "Сенс Банк". Гетманцев прямо заявив, що іноземних інвесторів відлякує не податок на банки, а "фінансова палляна", до створення якої, за його твердженнями, причетний очільник НБУ.

> **Читайте також:** Гетманцев докоряє Пишиному через "Сенс Банк": в НБУ загадали про етику

Нацбанк зустрів ці звинувачення публічною заявою, назвавши випадки Гетманцева "безпідставними, маніпулятивними та політично вмотивованим тиском".

НБУ вказав на "кардинальну зміну риторики" Гетманцева, який раніше хвалив роботу регулятора з детінізації, а тепер перейшов до "щоденних беззмістовних звинувачень", попри те, що Нацбанк сумлінно опрацював 119 депутатських звернень від нього. Регулятор закликав надати конкретні факти порушень правохоронцям, якщо вони дійсно є.

Дипломний скандал

Невдовзі після скандалу навколо "Сенс Банку", спровокованого витоком так званих "плівок Міндіча", на яких згадувалось прізвище голови НБУ, у соцмережах почали роздухувати ще один епізод щодо Пишиного.

Зокрема, мова йде про обставини отримання очільником НБУ профільної освіти, що збіглося з чутками про можливі ротації в керівництві регулятора. Новий виток обговорень виник після оприлюднення судових рішень Зарічного районного суду Сум, на які звернув увагу економіст Борис Кушнірук, який системно критикує Пишиного.

Попри те, що прізвища учасників у документах, які оприлюднив Кушнірук, знесоблені, окремі обставини справи, зокрема дати та деталі вступу до Української академії банківської справи НБУ (УАБС), стали предметом публічного аналізу через їхній збіг із біографічними даними кількох тодішніх студентів, серед яких згадують і Пишиного. За матеріалами справи, правохоронці досліджували обставини зарахування групи осіб до УАБС на підставі документів, оформлених Сумською філією "Університету сучасних знань" (зокрема академічних довідок для вступу на старші курси).

У межах цього провадження керівника закладу Володимира Василенка було визнано винним у видачі завідомо неправдивих документів. Щодо самого Андрія Пишиного обвинувального вироку не ухвалювали: у 2007 році слідчий виніс постанову про відмову в притягненні його до кримінальної відповідальності, хоча надалі правохоронці поверталися до вивчення окремих епізодів цієї історії.

Ключовий нюанс дискусії полягає не в наявності диплома як такого (Пишиний здобув диплом УАБС НБУ у 2005 році, РБК-Україна детально писало про цю історію), а в процедурі зарахування на старший курс та використанні документів про попереднє навчання. Сам очільник НБУ публічно не коментував оприлюднення судових матеріалів. Хоча поява документів у державному реєстрі не є автоматичним підтвердженням порушень, вона створила додаткове медійне напруження.

Втім, ця історія є лише елементом ширшого контексту. Основна увага експертного та політичного середовища зосереджена на практичних рішеннях регулятора – монетарній політиці, банківському нагляді та ролі НБУ у забезпеченні фінансової стабільності в умовах війни.

Економічний блок та суперечливі рішення НБУ

Найбільше запитань із боку ринку та народних депутатів викликають два ключові інструменти регулятора: депозитні сертифікати та валютні обмеження. Використання депозитних сертифікатів забезпечило банківському сектору високі прибутки від регулятора, що знизило стимули для кредитування реального сектору економіки. Водночас опір Нацбанку щодо підвищення оподаткування цих прибутків посилив системне напруження у відносинах із парламентом.

Колішній міністр фінансів Ігор Уманський зазначає, що Нацбанк поступово змінив фокус із функцій регулятора у бік активного учасника боргового ринку, що викривило мотивацію комерційних банків.

"Якщо банк має змогу отримувати високу дохідність за майже безризиковим інструментом, у нього зникає мотивація брати на себе кредитні ризики реального сектору, працювати із заставами та утримувати відповідні штати фахівців", – підкреслює він.

"3 жовтня 2023 року НБУ фактично став повноцінним учасником боргового ринку. Лише за 2026 рік Нацбанк залучив через депозитні сертифікати близько 650 млрд грн. Виплата значних процентів за цими операціями зменшує фінансовий результат НБУ, а отже й суму прибутку, що перераховується до державного бюджету, одночасно ускладнюючи для Мінфіну залучення коштів через ОВДП", – розповідає Уманський.

Натомість Данило Гетманцев, про якого згадувалось вище, вказує на вимушений характер використання цього механізму.

"Депозитні сертифікати є безальтернативним інструментом вилучення заявої гривні з обігу з метою зменшення тиску на курс і уповільнення інфляції. Вважаю політику НБУ в цій сфері обґрунтованою", – зазначає народний депутат.

Своєю чергою академік Богдан Данилишин зауважує, що виплати за депозитними сертифікатами є ціною проведення монетарної політики.

"Упродовж останнього року гривневі кредити бізнесу зростали приблизно на третину, а в першому кварталі 2026 року обсяг депозитних сертифікатів зменшився на 26,1%. Отже, цей інструмент не заблокував кредитування повністю, але тривалий час знижував стимули банків брати складніші кредитні ризики", – пояснює Данилишин.

Водночас він звертає увагу на масштаб безризикових доходів: за 2025 рік процентні витрати НБУ за депозитними сертифікатами становили майже 82 млрд грн (та ще 52 млрд грн за перше півріччя 2026 року), причому основними вигодоотримувачами стали банки з іноземним капіталом. На цьому тлі рівень банківського кредитування економіки залишається низьким – лише 14% ВВП, а понад половину приросту нових кредитів забезпечує державна програма "S-7-9".

"НБУ і зараз, і раніше має необхідні інструменти для пожевавлення кредитування в країні. Але чи буде він їх застосовувати, залежить від його рішення, адже ніхто не може впливати на регулятора", – додає Гетманцев.

Щодо підвищеного оподаткування прибутків банків між парламентом і регулятором виникла принципова суперечність. Як підкреслює Данилишин, спочатку регулятор створив великий потік безризикових доходів для банківського сектору через ті ж депозитні сертифікати, а потім виступає проти їх підвищеного оподаткування, посилаючись на необхідність збереження капіталу банків для майбутнього кредитування.

Другим чутливим питанням залишаються валютні обмеження та стримування репатріації дивідендів, які ускладнюють залучення нового іноземного капіталу.

Оцінюючи цю політику, Данило Гетманцев наголошує на дискреції регулятора.

"Валютні обмеження безперечно негативно впливають на інвестиційний клімат. Але я не можу коментувати їх доцільність, зважаючи на те, що у регулятора безперечно більше компетенції для такого роду рішень і він має необхідну дискрецію аби ці рішення приймати", – каже він.

Водночас Богдан Данилишин відзначає, що хоча НБУ послідовно запроваджує пом'якшення (зокрема ліміти на репатріацію дивідендів у розмірі 1 млн євро на місяць, а також спеціальні інвестиційні та позикові ліміти), ключовою проблемою залишається асиметрія руху капіталу.

"Для інвестора критично важлива не лише можливість вкласти гроші, а й зрозумілий механізм їх повернення. Коли вхід валютний, а вихід регулюється тимчасовими обмеженнями, це створює додаткове навантаження на ліквідність проєктів. За січень-травень 2026 року чистий приплив прямих іноземних інвестицій становив близько 1 млрд доларів, однак значну його частину складають реінвестовані прибутки та внутрішньогруповий борг, а не новий ринковий капітал", – зазначає економіст.

Попри збереження макрофінансової та валютної стабільності в умовах повномасштабної війни, в економічному середовищі сформувався чіткий запит на оновлення підходів до монетарної політики.

Аналітики наголошують, що потенційна зміна керівництва не повинна підживляти незалежність центрального банку. Як підсумовує Богдан Данилишин, завдання НБУ полягає не в друкуванні дешевих грошей, а в здешевленні ризику через розвиток ринку ОВДП, впровадження кредитних гарантій, страхування воєнних ризиків та виважене пом'якшення монетарної політики.

Зі свого боку Ігор Уманський застерігає від перебільшення значення кадрового чинника без зміни загальної стратегії.

"Справа не в прізвищах. Якщо не змінити саму політику та підходи, нічого не зміниться. Ключове питання – це знаходження балансу між контролем над інфляцією та стимулюванням розвитку економіки", – вважає він.

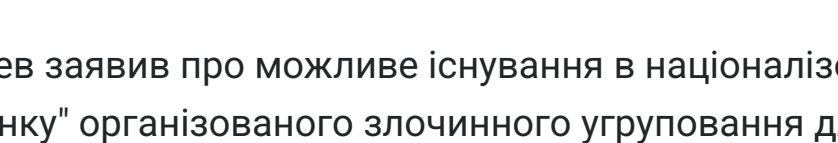
Усі експерти погоджуються, що потенційні кадрові та політичні рішення щодо Національного банку, коли б вони не сталися, мають ухвалюватися виключно в межах чітких правових процедур, аби зберегти довіру міжнародних партнерів (зокрема МВФ та ЄС) і забезпечити стійкість фінансово-економічної системи країни.

Чи стане Національний банк наступною точкою кадрових змін, наразі залишається відкритим питанням. Втім, дискусія виникла, постає Андрія Пишиного та майбутнього НБУ вже остаточно вийшла за межі політичних кулуарів. І йдеться в ній не стільки про персоналії, скільки про здатність Нацбанку балансувати між стримуванням інфляції, стимулювання економіки та збереженням довіри міжнародних партнерів.

Зрештою, саме ці чинники й визначатимуть, чи трансформується нинішній видіний та політичний резонанс у реальні кадрові рішення.

🔍 Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оновлення в Google

Або читайте нас там, де вам зручно!

Більше по темі:

Кабінет Міністрів України | Андрій Пишиний | Національний банк України

Сенс Банк | Укрпошта

Ad